

ZUNANJI PREOBLIKOVALNI PROCESI IN PREPEREVANJE

• KAKO DELUJEJO ZUNANJE SILE IN PREOBLIKOVALNI PROCESI?

- **Učinki energije sonca oz. sončnega sevanja:** odvisni so od kota, pod katerim sončni žarki padajo na površje (tam kjer padajo pravokotno se površje bolj segreva)
- **Sila gravitacije oz. teže:** vpliva na vsak delček površja, ki se zaradi preperevanja ali drugih vzrokov loči od trdnega površja (vleče sila gravitacije proti središču oz. navzdol)
- **Vpliv Sonca in Lune:** neposreden preoblikovalec površja, pri plimovanju

• LOČIMO VEČ VRST PREPEREVANJA

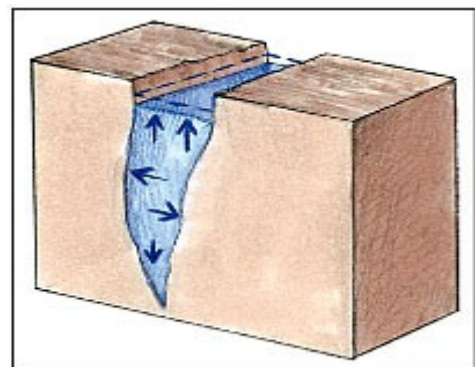
- **Preperevanje:** pod izrazom preperevanje razumemo vse procese, ki povzročajo, da se kamnine na zemeljskem površju **razkrajajo in razpadajo**.
- **Preperina:** delci preperelih kamnin

1. Mehanično preperevanje:

- Vrhnji sloji kamnin razpadejo na manjše delce (mineralna sestava se ne spreminja)
- Glavni vzrok: temperaturne razlike
- Pri segrevanju se raztezajo, pri ohlajanju se krčijo, zato se razpokajo in drobijo
- **Delovanje zmrzali:** ima na kamnino večji vpliv kot temperaturne razlike, saj ko voda, ki preide v to kamnino zmrzne se njena prostornina zveča za 10 %

Pod razpadlo kamnino se kopiči preperina.

Razkrajanje kamnin zaradi ledu

2. Kemično preperevanje:

- Kemični procesi razkrajajo in raztapljajo kamnine
- Spremeni se kot oblika tako tudi mineralna sestava
- Vzrok: klimatske razmere
- Najbolj znana oblika: **raztapljanje apnenca ali korozija** (povzročajo ga površinska ali podzemeljska voda ob pomoči ogljikovega dioksida, ki raztaplja in odnaša apnenca → tako nastanejo kraški pojavi)
- Še druge oblike: **kisli dež** (strupene žveplove spojine v ozračju skupaj z vodo in kisikom tvorijo žvepovo kislino, ki razjeda spomenike in stavbe)

Poškodbe, ki jih povzročajo kisel dež (stolnica v Zagrebu)

3. Biološko preperevanje:

- Sodelujejo živi organizmi
- Kemično preperevanje: razjedanje ob pomoči organskih kislin, ki jih ustvarjajo mikroorganizmi, mahovi, alge,...
- Mehanično preperevanje: drobljenje kamnin zaradi korenin, ki zaidejo v kamninske razpoke.